

.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Ceza Dairesi

SAYISI : 2020/1034 E., 2020/3534 K.

DAVA : Koruma tedbirleri nedeniyle tazminat

HÜKÜM : İstinaf başvurusunun esastan reddi kararı

TEBLİĞNAME GÖRÜŞÜ : Onama

İlk Derece Mahkemesi kararına yönelik istinaf incelemesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen kararın; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 361 inci maddesinin birinci fıkrası gereği temyiz edilebilir olduğu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (5271 sayılı Kanun) 142 nci maddesinin sekizinci fıkrası gereği temyiz edenin hükmü temyize hak ve yetkisinin bulunduğu, 291 inci maddesinin birinci fıkrası gereği temyiz isteminin süresinde olduğu, 294 üncü maddesinin birinci fıkrası gereği temyiz dilekçesinde temyiz sebeplerine yer verildiği, 298 inci maddesinin birinci fıkrası gereği temyiz isteminin reddini gerektirir bir durumun bulunmadığı yapılan ön inceleme neticesinde tespit edilmekle, gereği düşünüldü:

I. HUKUKÎ SÜREÇ

1. Davacı vekili 08.05.2017 tarihli dava dilekçesinde özetle; "Müvekkil beraatine karar verilen ceza dava dosyası kapsamında 16.04.1981 tarihinde gözaltına alınmış, 26.05.1981 tarihinde tutuklanmış, 09.10.1986 tarihinde müvekkil hakkında tahliye kararı verilmiş, 10.10.1986 tarihinde fiilen tahliye edilmiştir. Haksız tutuklama sebebiyle 1.000,00 TL maddi, 60.000,00 TL manevi tazminatın tutuklama tarihinden itibaren işleyecek en yüksek kredi faizi ile birlikte davalıdan tahsiline, vekalet ücreti ve yargılama giderlerinin davalıya bırakılmasına karar verilmesini arz ve talep ederiz." şeklinde beyanda bulunmuştur.

2. Davalı vekili 31.05.2017 tarihli cevap dilekçesinde özetle; "Davanın yetkili mahkemede açılıp açılmadığı, mükerrer dava açılıp açılmadığı araştırılmalıdır. Davacının talep edeceği tazminat tutuklu kaldığı dönem içindeki zararları kapsar. Tutukluluk süresi bittikten sonraki dönemler içinde oluşan zarardan dolayı tazminat talep etmesi doğru değildir. Davacı kendi kusurlu eyleminin sonucuna katlanmalıdır. İddia edilen maddi zarar ispatlanmamıştır. Davacı sebepsiz zenginleşmeye neden olacak şekilde manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Davacının faiz talebi haksızdır." şeklinde beyanda bulunmuştur.

3. Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesinin, 13.07.2018 tarihli ve 2017/234 Esas,

2018/330 Karar sayılı kararı ile tazminat talebinin kısmen kabulü ile 75.228,55 TL maddi, 60.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir.

4. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin, 30.01.2019 tarihli ve 2018/3630 Esas, 2019/288 Karar sayılı kararı ile İlk Derece Mahkemesince kurulan hükme yönelik davalı vekilinin istinaf başvuruları yerinde görülerek; yerel mahkemece tazminat davasının dayanağını oluşturan davadan tutuklama ve tahliye müzekkerelerinin onaylı örneklerinin istenmesi, davacının tutuklama müzekkeresinde hangi suçlardan tutuklandığının tespit edilmesi, eğer tutuklama müzekkeresinde yazılı bulunan bazı suçlardan düşme kararı verilmiş bazı suçlardan ise beraat kararı verilmiş ise Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05.02.2018 tarihli ve 2017/5617 esas nolu ve 2018/1019 karar nolu kararında açıkça belirtildiği üzere tutuklandığı bir kısım suçlardan hakkında düşme kararı verildiği tespit edilir ise davacının tazminat hakkının doğmadığı belirlenerek davanın 5271 sayılı Kanun'un 144 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince reddine karar verilmesi gerekirken bu hususun araştırılmamasının usul ve yasaya aykırı olduğu, nedenleriyle hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

5. Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesinin, 21.11.2019 tarihli ve 2019/78 Esas, 2019/368 Karar sayılı kararı ile tazminat talebinin kısmen kabulü ile 75.228,55 TL maddi, 60.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir.

6. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin, 20.10.2020 tarihli ve 2020/1034 Esas, 2020/3534 Karar sayılı kararı ile İlk Derece Mahkemesince kurulan hükme yönelik davalı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

7. Dava dosyası, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca tanzim olunan 09.01.2022 tarihli ve 2021/14528 sayılı, onama görüşlü Tebliğname ile Daireye tevdi edilmiştir.

II. TEMYİZ SEBEPLERİ

Davalı vekilinin temyiz istemi; davanın reddedilmesi gerektiğine, tutuklamanın hukuka uygun olduğuna, hükmedilen tazminat miktarlarına ve vekalet ücretine, ilişkindir.

III. DAVA KONUSU

Temyizin kapsamına göre;

A. İlk Derece Mahkemesinin Kabulü

Davacının silahlı örgüt kurmak ve örgüt faaliyeti çerçevesinde eylemlere katılmak suçlarından 16.04.1981 tarihinde gözaltına alındığı, Sıkıyönetim Komutanlığı 2. Numaralı Askeri Mahkemenin 1981/1096 Karar sayılı ilamıyla 5237 sayılı Kanun'un 141 inci maddesinin beşinci fıkrası, 448 inci ve 495 inci maddelerinde yazılı suçlardan dolayı tek bir tutuklama müzekkeresi ile 26.05.1981 tarihinde tutuklandığı, yargılama sırasında 09.10.1986 tarihinde tahliye kararı verildiği ancak fiili olarak 10.10.1986 tarihinde tahliye olduğu, 25.05.1984 - 16.10.1984 tarihleri arasında infazın durduğu ve sonra devam ettiği, Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2004/493 Esas, 2009/390 Karar sayılı dosyasında yasa dışı silahlı örgüt kurmak, kasten adam öldürmek, örgüt faaliyeti çerçevesinde yağma eylemlerine katılmak suçlarından yargılandığı, sanık hakkında yağma suçundan açılan kamu davasının 765 sayılı Kanun'un 146 ncı maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında değerlendirilerek zamanaşımı nedeniyle düşürülmesine, yasa dışı silahlı örgüt kurmak ve diğer suçlamalardan da beraatine karar verildiği, beraat kararının 06.07.2011 tarihinde kesinleştiği ancak mahkemenin 09.01.2018 tarihli yazısı ile kesinleşme yapılmadan gerekçeli kararın 28.06.2011 tarihinde tebliğ edildiğinin belirtildiği, kesinleşme şerhi incelendiğinde Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 08.01.2013 tarihli kararı gereğince kesinleşme yapıldığının belirtildiği, ancak bu karar tarihinin 08.01.2013 olduğu, ayrıca davacının tutuklama ve tahliye tarihleri dikkate alındığında tazminat davasının 766 sayılı Kanun kapsamında olduğu, 766 sayılı Kanun'un uygulanmasında da 10 yıllık zamanaşımı süresinin bulunduğu, bu durumda davanın süresinde açıldığı anlaşılmıştır.

Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin bozma kararında tutuklama müzekkeresindeki bazı suçlardan düşme, bazılarında da beraat kararı verilmiş ise Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05.02.2018 tarihli 2017/5617 Esas, 2018/1019 Karar sayılı ilamı gereğince tazminat hakkının doğmaması nedeniyle davanın reddi gerektiği belirtilmiş ise de; Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 2017/2116 Esas, 2018/3747 Karar sayılı ilamında da belirtildiği üzere 5271 Sayılı Kanun'un 141 inci maddesinin (c) bendinde genel veya özel af, şikayetten vazgeçme, uzlaşma gibi nedenlerle hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına veya davanın düşmesine karar verilen veya kamu davası geçici olarak durdurulan veya ertelenen veya düşürülen kişilerin tazminat isteyemeyeceğinin belirtildiği, yasal düzenleme dikkate alındığında amaçsal olarak bu hallerin suçun işlenmesi sonrası değişen taraf iradelerine ya da kamunun tasarruflarına dayalı olarak ceza verilmemesi sonucunu doğuran kurumlar olduğu, zamanaşımı nedeniyle düşme kurumunun yasa metninde bulunmadığı, bu sonucun davacının iradesi dışında bir sonuç olarak gerçekleştiği, bunun yanı sıra olay tarihindeki uygulamada tek müzekkere ile birden fazla suçtan tutuklama yapılması dikkate alındığında ağır nitelikli suçlardan beraatine ancak daha yaptırımı az suçtan zamanaşımı nedeniyle düşme kararı verilmesi halinde tazminat isteme hakkının bulunmadığının kabulünün hakkaniyete aykırı sonuçlar doğuracağı, bu durumda 5271 sayılı Kanun'un 141 ve devamı maddeleri kapsamında davacının tazminat hakkı bulunduğu kabulü gerektiği sonucuna varılmıştır.

Maddi tazminat miktarının belirlenmesi bakımından; yerleşik uygulamada gelir belgesi sunulmadığı takdirde gözü altında ve tutuklu kalınan tarihteki net asgari ücret üzerinden hesaplama yapılarak maddi tazminata konu miktar belirlenmekte ise de, davacının 1981-1986 yıllarında tutuklu kaldığı, aradan geçen uzun zaman ve bu yıllardaki enflasyonist süreç dikkate alındığında tazminat miktarı bakımından faiz yürütülse bile hakkaniyete uygun bir sonuç ortaya çıkmadığı, nitekim birinci alınan bilirkişi raporunda da bu durumun açık olduğu anlaşılmıştır. İkinci seçenek ise; parasal değerlendirme yönünden günümüze uygun bir parasal değerlendirme yapmak olup, bu uygulamada da objektif bir sonuca ulaşamayacağı kanısına varılmıştır. Yukarıda belirtilen nedenlerle hakkaniyete uygun bir sonuca ulaşamadığından hakkaniyete ve reel gerçeklere en uygun hesaplama yönteminin bu durumda davanın açıldığı tarihteki asgari ücret baz alınarak hesaplama yapmak olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumda davanın açıldığı tarihteki net asgari ücret miktarı üzerinden hesaplama yapıldığından faiz yürütülmesinin de davanın açıldığı tarihe göre yapılması gerekmektedir. Zira hem davanın açıldığı tarihteki asgari ücreti baz almak ve bunun yanı sıra faizi tutukluluk tarihinden itibaren işletilmek de haksız zenginleşmeye yol açacaktır. Mahkemece bu yöntem belirlendikten sonra bilirkişi incelemesi yapılmış ve bilirkişi incelemesinde; sanığın gözü altında ve tutuklu kaldığı süreler bakımından bu yöntem ile maddi tazminat miktarının 75.228,55 TL olduğu belirlenmiş olup 75.228,55 TL maddi tazminatın dava tarihi olan 08.05.2017 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte hazineden alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir.

Davacı taraf manevi tazminat bakımından ise; davacının tutukluluk süresi, şahsi ve sosyal durumu ve dilekçedeki talep miktarı dikkate alınarak 60.000,00 TL manevi tazminatın dava tarihi olan 08.05.2017 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte hazineden alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir.

B. Bölge Adliye Mahkemesinin Kabulü

İlk Derece Mahkemesince kabul edilen dava konusunda, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından bir isabetsizlik bulunmamıştır.

IV. GEREKÇE

Tazminat talebinin dayanağı olan Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2004/393 E., 2009/390 K. sayılı ceza dosyası kapsamında, davacının 16.04.1981 - 25.05.1984 tarihleri arasında 1135 gün gözü altında ve tutuklu kaldığı, 16.12.1984 - 10.10.1986 tarihleri arasında 663 gün tutuklu kaldığı, yapılan yargılama sonunda anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışmak suçundan açılan kamu davasının zamanaşımı süresinin dolduğu anlaşılarak düşürülmesine, yasa dışı silahlı örgüt kurmak veya katılmak suçundan beraatine karar verildiği, beraat hükmünün 06.07.2011 tarihinde kesinleştiği, davanın tutuklama tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 466 sayılı Kanun'a tabi olduğu anlaşılmıştır.

Davalı vekilinin temyiz isteđi yönünden;

1. Tazminat talebinin dayanağı olan Üsküdar 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2004/393 E., 2009/390 K. sayılı ceza dosyası kapsamında davacı (sanık) hakkında verilen beraat hükmünün davacı (sanık) yönünden hangi tarihte kesinleştiiği, kesinleşme şerhli karar örneğinin davacıya (sanığa) tebliğ edilmediği veya davacının (sanığın) hükmün kesinleştiiğini dosyadan belge almak ya da benzeri yollarla öğrenip öğrenmediği ve dolayısıyla tazminat davasının 466 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinde öngörülen 3 aylık sürede açılıp açılmadığı hususunun açıklığa kavuşturulması gerektiğinin gözetilmemesi, hukuka aykırı bulunmuştur.

2. Davacı hakkında düzenlenen sorgu zaptının Yargıtay denetimine elverişli olacak şekilde aslının veya onaylı örneğinin dosya arasına alınması gerektiğinin gözetilmemesi, hukuka aykırı bulunmuştur.

3. Davacı ile ilgili tutuklama müzekkeresinin infaz edilip edilmediği, infaz edilmiş olması halinde, infaz tarihleri ile infazı yapılan tutuklama müzekkeresi suç bilgisinin ilgili ceza infaz kurumundan sorulması suretiyle infaz edilen sürenin tereddüde mahal vermeyecek şekilde belirlenmesi gerektiğinin gözetilmemesi, hukuka aykırı bulunmuştur.

4. Koruma tedbirleri nedeniyle hükmedilecek tazminatın olay tarihinde geçerli olan para birimine göre hesaplaması yapılarak sonucun bulunması gerekirken davanın açıldığı tarihteki net asgari ücret miktarı üzerinden hesaplama yapılarak yanlışlıklara sebebiyet verilmesi, hukuka aykırı bulunmuştur.

5. Davacının 16.04.1981 - 25.05.1984 tarihleri arasında 1135 gün gözaltında ve tutuklu kaldığı, 16.12.1984 - 10.10.1986 tarihleri arasında 663 gün tutuklu kaldığı, bu şekilde tutuklamanın kesintiye uğradığı ve farklı dönemlerde infaz edildiği dikkate alınarak, her bir dönem için ayrı ayrı maddi-manevi tazminat miktarları belirlenip, belirlenen her bir tazminat miktarına ilişkin olduğu tarihten itibaren faiz işletilmesi gerektiğinin gözetilmemesi hukuka aykırı bulunmuştur.

V. KARAR

Gerekçe bölümünde açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz istemi yerinde görüldüğünden İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesinin, 20.10.2020 tarihli ve 2020/1034 Esas, 2020/3534 Karar sayılı kararının 5271 sayılı Kanun'un 302 nci maddesinin ikinci fıkrası gereği, Tebliğname'ye aykırı olarak, oy birliğiyle BOZULMASINA,

Dava dosyasının, 5271 sayılı Kanun'un 304 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca Bakırköy 8. Ağır Ceza Mahkemesine, Yargıtay ilâmının bir örneğinin ise İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 18.09.2023 tarihinde karar verildi.

